

Solgårdens børn - Livet i og omkring Solgården

Dronninglunds første og største boligblok.

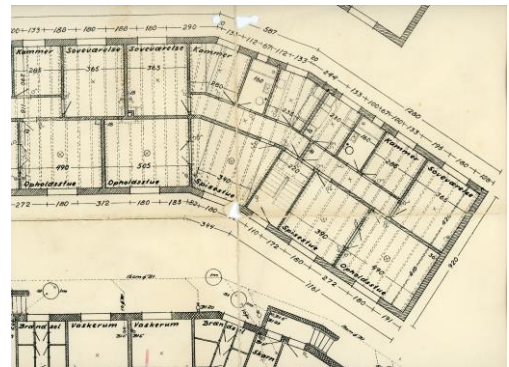
I 1948 byggede man Dronninglunds første store boligblok, Solgården, beliggende Fredensgade 19, Dronninglund.

Byggeriet var først fuldført i 1949, men de første familier rykkede ind sensommeren 1948. Solgården var egentlig et andelsboligprojekt.

Bygningen havde seks opgange, opgang 1 med gavl mod Fredensgade og derefter følgende 2., 3., 4., 5 og 6. Opgang 6 med gavl mod Rørholtvej.

Opgang 1 og 2 var nærmest vinkelret på Fredensgade. Derefter slog ejendommen et ”knæk”, så de følgende fire opgange nærmest var vinkelret på 1 og 2, og dermed beliggende med facade mod Fredensgade og køkkenside mod Rørholtvej.

Der var størrelsesforskel på den måde, at lejlighederne i opgang 1 og 2 var større end de følgende.

De små lejligheder havde stue, køkken, badeværelse, soveværelse og værelse.

Nogle beboere af de små lejligheder fik tilladelse til at lægge værelset til stuen for at få en større stue.

Egentlig var komplekset tænkt som boligmulighed for børnerige familier, men dette formål blev aldrig helt opfyldt.

I dag, 75 år senere, er lejlighederne næsten udelukkende beboet af pensionister.

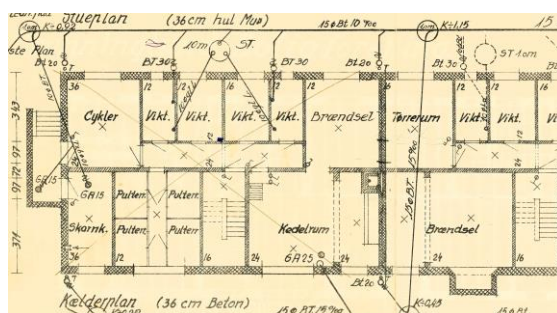
Malermester Erik Pape (opgang 3 stuen til venstre), der altid var god for en kvik bemærkning, sagde, at han og konen – Nelly – måtte skynde sig at sætte barn nr. tre i værk for at sikre sig en lejlighed i Solgården.

Det barn, min lillesøster Inge Lise, blev født 6. oktober 1948 og er det første barn, født i Solgården.

De nyopførte lejligheder i Solgården var ren luksus for mange af de familier, der rykkede ind. Badeværelse med kar og varmt og koldt vand. Køkken med gaskomfur, og centralvarme overalt.

Hele ejendomskomplekset havde udstrakte kælderarealer med trapper ned fra hver enkelt opgang til kælderregionerne. Under opgang 2 var der vaskerum med vaskemaskine og skyllekar og senere kom også en centrifuge til. Der var tørrerum under begge sektioner, altså både bygningen med opgangene 1 og 2 (af nemheds grund: bygning 1) og tilsvarende et tørrerum under opgangene 3-6, bygning 2.

Disse lokaliteter var altså fælles for alle 24 lejligheder, hvilket betød adgang for den enkelte familie én gang om måneden efter en fastlagt plan. Altså storvask én gang om måneden!

Alle seks afdelinger havde som nævnt kældertrappe fra forgangen og ned, men fra kældrene var der også trappe op til bagsiden af bygningen. Fra bygning 1 førte bagtrapperne fra kælder op til et areal langs med bygningen, hvor der var et langt jernstativ, beregnet til at placere og banke gulvtæpper på!

Fra bygning 2 førte bagtrapperne fra kælder op til Rørholtvej.

Fra alle kælderbagtrapperne var der, inden man gik ind i bygningen, et såkaldt "skralderum". Sådan var det ved hver opgang. Her stod nogle store zinkkasser til fordeling af skrald. Der var ikke plasticposer dengang, så skraldet røg frit i kasserne, og der lugtede fælt, når man fik besked på at gå ned og tømme skrald ud i en af kasserne.

Vel en gang om ugen kom så skraldemanden, Bojesen, med sin hest forspændt en åben gummivogn, og så blev zinkkasserne kørt op, eller Bojesen svingede simpelthen den store, tunge kasse over skulderen og op på ryggen, hvorefter indholdet blev tømt over i skraldevognen. Alle ungerne holdt af den rare skraldemand Bojesen.

Skralderummet kunne bruges til meget. F. eks. måtte maleren, Pape fra nr. 3, der var ivrig jæger, flå de nedlagte harer i skralderummet. Det fik han ikke lov til i køkkenet, og godt det samme, for det lugtede jo heller ikke godt og så i øvrigt heller ikke rart ud med sådan en flået hare.

Men efterfølgende tilberedt i flødesovs i ovnen af den flittige fru Nelly nød familien selv og mange gæster ofte haresteget i nr. 3 st t.v.

Under bygning 1 var også rullerum, og formentlig først i 1950'ne, fik man en stor elektrisk rulle, som blev demonstreret af Poul Elmbo, som også i en periode var formand for foreningen.

Poul Elmbo med frue og datter Vivi boede opg. 2 1.s.t.v.

En demonstration, der blev ganske dramatisk, da Elmbo bøjede sig ind over rullen, som fik fat i hans slips! Heldigvis var han lynhurtig og trykkede blot på den dertil beregnede træplade, hvorefter rullen øjeblikkeligt stoppede. Herefter kunne man med et svinghåndtag løfte rullen og tage ud, hvad der måtte være kørt skævt ind eller på anden måde uheldigt placeret.

Efter en del år blev tørrerummet i bygning 1 mere og mere anvendt som festlokale, og mange af Solgårdens børn har haft deres konfirmationsfest i det lokale.

Til hver lejlighed hørte to kælderrum. Et stort og et mindre. Disse rum var tænkt som opbevaringsrum og blev da også brugt som sådan. Overnatning var ikke tilladt i kælderrummene, men en del beboere tog nu den sag i egen hånd!

Der var en gennemgående gang i kælderen under begge bygninger. Det betød en overordentlig lang gang i bygning nr. 2.

Disse mørke lange kældre blev fantastiske – og uhyggelige – legepladser for Solgårdens børn. Om dagen var der lyst nok. Fra bagtrappen kom man ind i en slags cykelkælder, og der kom lys fra disse rum. Om aftenen var det anderledes. Der var naturligvis lyskontakter, som slukkedes automatisk efter kort tid, så der kunne virkelig leges spøgelseslege i disse lange gange. Og en del af Solgårdens børn har såmænd nok også fået deres første kys i den kældergang!

I kælderen under stuelejligheden opgang 3 til højre var ejendommens varmerum. En kæmpe stor kedel til kul, der senere blev erstattet af oliefy. Det betød, at beboeren af opgang 3 st. t.h. – som de første Poul og Dot Olsen med deres børn, Tove og John -, kunne høre, hver gang fyret gik i gang, men til gengæld næsten ingen varmeudgifter havde, da varmen steg direkte fra varmekælderen og op i lejligheden.

De børnerige familier (der var vist ingen familier med mere end tre-fire børn) havde jo brug for en legeplads, så det store friareal mellem Fredensgade og Solgården blev forsynet, dels med en stor plæne, som i den første tid ikke måtte betrædes! Dels i arealet ud for opgang 5 og 6 ud mod Fredensgade en legeplads med gynger, en vippe og en efter datidens forhold stor sandkasse.

Dette var rammerne for de mange skiftende familier, der har boet i Solgården.

Dette var rammerne for Solgårdens børn!

Også for de store børn var livet i Solgården et centrum. Malerens lejlighed i opgang 3 blev et epicenter for datteren, Lenas vennekreds. Og sådan var det vel rundt omkring. Når de unge havde været på hotellet til fest, tog de videre til malerens efter midnat. Først omkring bageriet, hvor der duftede dejligt af nybagt brød. Med en pose lune rundstykker videre til Solgården opgang tre. Vågnede maleren eller fru, stod de op, for de hyggede sig med de glade unge, og de unge kunne lide dem.

En af Lenas gode venner var Jean Pierre Mignon. Han var plejebarn hos herreekviperingshandler Hermansen i Dronninglund, og Jean Pierre blev i Danmark resten af sit liv. Engang sådan en nattegræb greb Jean Pierre fru maler, hev hende med ud på plænen, hvor de dansede en vals.

Jean Pierre holdt meget af Nelly Pape, fru Maler, og han kom tit forbi, kravlede op på rækværket ved køkkenvinduerne mod Rørholtvej, stak hovedet ind af vinduet: Daw fru Maler. Der er et billede af en sådan situation.

Meget trygge rammer. Der var altid masser af mennesker. Intet barn behøvede at komme til skade, uden at der var en voksen, der kunne hjælpe, sætte et plaster på, trøste og måske give en lille slikpind eller andet. Langt de fleste mødre var hjemmegående, så også på den måde virkede kollektivet for et barn.

På det tidspunkt, hvor der var flest børn i Solgården var der formentlig mellem 30-40 børn. Sikken svir at være barn i Solgården.

Enkelte barnløse par havde også lejlighed i komplekset. Vel egentlig i strid med formålet.

Om det skyldtes mangel på ansøgninger fra børnefamilier eller andet, vides nok ikke i dag.

Også for mange af de voksne beboere i Solgården var det en svir. Der var en form for kollektiv ånd i hele komplekset. Man lånte hos hinanden, såvel sukker som telefon! I sommerperioden var der mange små ”passiar-grupper” på fliserne udenfor lejlighederne. Her drak man kaffe og blev opdateret med de sidste skandaler. Man sad i havestole på fliserne, en slags fortov,

Også inde i lejlighederne trivedes konernes kollektiv. F. eks. havde en lille gruppe: Fru Bank-Nielsen fra opg. 2, fru Oluf Jensen, også opg. 2, fru Maler og vel en eller to

mere, dannet en kortgruppe. Der spillede ”dame-Sjas”, så snart sengene var redt! Fru Oluf Jensen med en cerut vippende fra mundvigen. De morede sig og kunne glemme tiden, indtil én pludselig sprang op af stolen: ”Du godeste. Er klokken halv tolv? Og jeg har ikke skrællet kartofler endnu. FARVEL!”

Der fulgte visse pligter med til at være lejer i Solgården. For eksempel trappevask. Der var trapper fra gaden op til stuelejlighederne, men også trapper ned til kælderne. Alle trapper var med terrassegulv. Disse trapper skulle beboerne af de to lejligheder i stuen vaske en gang om ugen, skiftevis hver måned. Tilsvarende var der jo trapper op til 1. sal, også to sæt og med samme forpligtelser for lejerne der.

Men trapperne kunne jo også være en svir for børnene. To trin af gangen ned – eller hele trappen i ét spring, eller – allerværst: Tage turen på trægælenderet ned. Ikke ret langt, men alligevel.

Inde i lejlighederne i stuen kunne man høre, hver gang den tunge yderdør gik i, man kunne høre folks trin på trapperne, men sådan var jo det. Man kunne også høre børnene spring på trappen, og det kunne der jo gøres noget ved! Naturligvis kun i form af verbale formaninger.

Måske det kun var de første år, hvor plænen jo skulle anlægges og sætte sig, at den ikke måtte betrædes, men for børnene på det tidspunkt oplevedes det som et forbud.

Med tiden blev plænen også et yndet sted for de voksne, hvor små grupper hyggede sig ved campingborde i skyggen under de store træer, der dengang var på plænen.

Nytårsaften blev for de fleste rigtig i kollektiv ånd. Flere familier havde tradition for efter midnat at tage på rundgang fra den ene lejlighed til den anden. Det var en slags udtalt regel, så man vidste, hvem man kunne vente, eller hvem man skulle omkring. Så ´et sted var der nybagte æbleskiver, et andet sted øl og vand. Nogle gange kom en gruppe blot forbi, gik i gåsegang gennem lejligheden uden at mæle et ord for at fortsætte til næste bolig, alt sammen som traditionen bød.

Pape fra opgang tre, som alle kaldte ”maleren” pga hans profession, gik lige så traditionsrigt med sit jagtgevær ud på plænen præcis kl. 24 og affyrede tre skud. Så var det nye år skudt i gang i Solgården.

Også for børnene var nytårsaften naturligvis en fest, men en enkelt gang sluttede festen brat, da Margit og Erhardts Per fra opg. 3 st th, løb rundt med baglommen fyldt med ”kinesere” små eksplosive uskyldige knaldhætter. På en eller anden måde kom Per for tæt på noget, som satte gang i ”kineserne”, Med en bagdel, der skød lyn foer han skrigende hjem, styrtede ind på badeværelset og hoppede ud af bukserne, der medens de lå på gulvet, blev ved med at sprutte og hoppe.

Mor Margit fik hurtigt knægten i badekarret og overskyllede den ømme bag med koldt vand, hvilket dog ikke forhindrede, at der blev et større ar på drengens bag.

Men de fleste gange gik det jo godt!

Flere familier har boet i Solgården for to generationers vedkommende, men for den første familie, der rykkede ind: Maler Pape, gælder, at den familie har boet i Solgården næsten samtlige på nuværende tidspunkt 75 år. Undtaget et par år.

Maleren boede som nævnt opgang 3 st t.v. Hans datter Margit Pape har i to omgange boet i opgang 3 st.t.h.

I en del år boede også Papes bror, Karl med hustruen Karoline og deres førstefødte, Annemette, i Solgården opgang 3 1.s t.v., altså over maler-broderens lejlighed.

Maleren forblev boende efter hustruen Nellys død, og han forblev på adressen indtil sin død i 1999. På det tidspunkt boede datteren Margit igen i lejligheden ved siden af, i stuen t.h., hvor hun boede indtil sin død i 2013.

Så måtte den familie vel omsider være færdig med Solgården 3.

Ja for så vidt. Men alligevel ikke helt.

For et par år efter rykker fru Nellys søsterdatter, Grethe Sørensen, ind i Solgården - af alle steder i malerens lejlighed Solgården opgang 3 st. t.v. og hun bor der fortsat!

Dette var en mere personlig del.

Herefter følger gengivelsen af de oplevelser, som alle de af Solgårdens børn, der har lyst til at deltage, kan bidrage med.

Og det er ganske mange skiftende familier i 24 lejligheder gennem 75 år.

Mange hilsner

Inge-Lise og Lena Pape